

EBA/GL/2024/08

2024 m. birželio 19 d.

Pagal Reglamento (ES) 2023/1114
45 straipsnio 8 dalį priimtos gairės,

kuriomis nustatomi Reglamento (ES)
2023/1114 45 straipsnio 4 dalyje
nurodyto likvidumo testavimo
nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų
bendrieji pamatiniai parametrai

1. Prievolė laikytis gairių ir apie tai pranešti

Šių gairių statusas

1. Šiame dokumente pateiktos pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010¹ 16 straipsnį parengtos gairės. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos turi dėti visas pastangas siekdamos laikytis šių gairių.
2. Gairėse išdėstoma EBI nuomonė dėl tinkamos priežiūros praktikos Europos finansų priežiūros institucijų sistemoje arba dėl to, kaip Sąjungos teisė turėtų būti taikoma konkrečioje srityje. Reglamento (ES) 2023/1114 3 straipsnio 1 dalies 35 punkte apibrėžtos kompetentingos institucijos,² kurioms šios gairės taikomos, turėtų jų laikytis ir atitinkamai įtraukti jas į savo praktiką (pavyzdžiui, iš dalies pakeisdamos savo teisinę sistemą arba priežiūros procesus).

Pranešimo reikalavimai

3. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ne vėliau kaip 30.09.2024 privalo EBI pranešti, ar laikosi arba ketina laikytis šių gairių, arba nurodyti jų nesilaikymo priežastis. Jeigu kompetentingos institucijos iki šio termino nepateikia jokio pranešimo, EBI laiko, kad jos gairių nesilaiko. Pranešimai siunčiami užpildant EBI interneto svetainėje pateiktą formą su nuoroda „EBA/GL/2024/08“. Pranešimus turi teikti asmenys, turintys reikiamus įgaliojimus pranešti apie gairių laikymąsi savo kompetentingų institucijų vardu. Apie visus gairių laikymosi pasikeitimus taip pat būtina pranešti EBI.
4. Pranešimai bus skelbiami EBI interneto svetainėje pagal 16 straipsnio 3 dalį.

¹ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB (OL L 331, 2010 12 15, p. 12).

² 2023 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1114 dėl kriptoturto rinkų, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 1095/2010 ir direktyvos 2013/36/ES bei (ES) 2019/1937 (OL L 150, 2023 6 9, p. 40).

2. Dalykas, taikymo sritis ir sąvokų apibrėžtys

Dalykas

5. Šiose gairėse pagal Reglamento (ES) 2023/1114 45 straipsnio 8 dalį nustatomi testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų bendrieji pamatiniai parametrai, kurie turi būti įtraukti į to reglamento 45 straipsnio 4 dalyje nurodytą likvidumo testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.

Taikymo sritis

6. Šios gairės taikomos reikšmingų su turtu susietų žetonų ir elektroninių pinigų (e. pinigų) įstaigoms, leidžiančioms e. pinigų žetonus (pagal Reglamento (ES) 2023/1114 58 straipsnio 1 dalies a punktą), kaip apibrėžta atitinkamai to reglamento 3 straipsnio 1 dalies 6 ir 7 punktuose, ir nereikšmingų žetonų emitentams, kai buveinės valstybės narės kompetentinga institucija to reikalauja pagal to paties reglamento 35 straipsnio 4 dalį ir 58 straipsnio 2 dalį (toliau šiose gairėse šie emitentai kartu vadinami TSŽ / EPŽ emitentais).

Kam skirtos šios gairės?

7. Šios gairės skirtos ir taikomos kompetentingoms institucijoms, apibrėžtoms Reglamento (ES) 2023/1114 3 straipsnio 1 dalies 35 punkte.
8. Šios gairės taip pat skirtos ir taikomos Reglamento (ES) 2023/1114 3 straipsnio 1 dalies 10 punkte apibrėžtiems emitentams, leidžiantiems:
 - a) su turtu susietus žetonus, apibrėžtus to reglamento 3 straipsnio 1 dalies 6 punkte (su turtu susietų žetonų (TSŽ) emitentams), ir
 - b) e. pinigų įstaigoms, leidžiančioms e. pinigų žetonus, apibrėžtus to reglamento 3 straipsnio 1 dalies 7 punkte (e. pinigų žetonų (EPŽ) emitentams).

3. Įgyvendinimas

Taikymo data

9. Šios gairės taikomos nuo 30.09.2024 EBI svetainėje visomis oficialiosiomis ES kalbomis.

4. Gairės dėl likvidumo testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų bendrųjų pamatinių parametrų

4.1 Bendrosios nuostatos

10. Pagal Reglamento (ES) 2023/1114 45 straipsnio 4 dalies 2 pastraipą TSŽ / EPŽ emitentai turi įvertinti 4.2 skirsnyje nurodytą riziką, atsižvelgdami į reguliavimo pokyčius ir rinkos tendencijas, taip pat į minimalias makroekonominės sąlygas, ir taikyti 4.3 skirsnyje nurodytą metodiką, įskaitant testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų parametrus, atsižvelgdami į visus siūlomus su turtu susietus ir e. pinigų žetonus ir su jais susijusią veiklą.

4.2 Vertintina rizika

4.2.1 Išpirkimo rizika

11. TSŽ / EPŽ emitentai turėtų visada įvertinti išpirkimo prašymų galimybę susiklosčius nepalankiomis sąlygoms.
12. 11 dalies tikslais TSŽ / EPŽ emitentai turėtų atsižvelgti į visus šiuos aspektus: žetonų turėtojų profilį (įskaitant tai, ar jie neprofesionalieji ar profesionalieji), žetono rūšį (įskaitant tai, ar jis yra reikšmingas, ar ne), susietojo turto rūšį (pavyzdžiui, oficiali valiuta ar kita), emitento ypatybes (pavyzdžiui, kredito įstaiga ar kita), istorinius išpirkimo prašymų duomenis ir rezervinio turto išpirkimo terminų struktūrą. Emitentai gali atsižvelgti į bet kokius kitus, jų manymu, vertinimui svarbius aspektus.
13. TSŽ / EPŽ emitentai, remdamiesi savo konkrečiais istoriniais stebėjimais turėtų įvertinti poreikį papildyti turto rezervo, kurio likutinis išpirkimo terminas yra iki vienos arba penkių darbo dienų, procentines dalis pagal Reglamento (ES) 2023/1114 36 straipsnio 4 dalį, kai bus pradėtas taikyti atitinkamas deleguotasis reglamentas, apskaičiuodami vidutinės blogiausiu atveju išpirktinos sumos 99 proc. pasikliautinąjį intervalą, esant 1 ir 5 dienos likutiniam išpirkimo terminui, pagal bendrą netektinų pinigų sumą.

4.2.2 Rizika, susijusi su indėliais kredito įstaigose

14. TSŽ / EPŽ emitentai turėtų įvertinti galimybę, kad nepalankiomis sąlygomis nepavyks greitai pasinaudoti kredito įstaigose laikomais indėliais, kurie yra turto rezervo dalis.
15. 14 dalies tikslais TSŽ / EPŽ emitentai turėtų atsižvelgti į visus šiuos aspektus: i) indėlio sandorio šalies kredito kokybę ir likvidumo profilį, ii) koncentraciją pagal sandorio šalį ir saugotoją, iii) indėlio vietą, iv) indėlio terminą, v) galimą indėlio užtikrinimo priemonę (įskaitant apimtį, rūšį

ar kokybę) ir vi) visus rizikos veiksnius, kurie nėra privalomi pagal Reglamento (ES) 2023/1114 36 straipsnio 4 dalį, kurie, jų manymu, yra svarbūs šiai rizikai.

4.2.3 Rinkos rizika ir kintamumas

16. TSŽ / EPŽ emitentai turėtų nepalankiomis sąlygomis įvertinti, kokių papildomų likvidumo reikalavimų reikia turto rezervo rinkos rizikai, taip pat su juo susieto turto valiutos skirtumų, kintamumo ir koreliacijos rizikai padengti, atsižvelgdami į susijusias apsidraudimo išvestines finansines priemones ir užtikrinimo priemonės paviršį, nustatytus pagal Reglamento (ES) 2023/1114 36 straipsnio 4 dalies nuostatas, kai bus pradėtas taikyti atitinkamas deleguotasis reglamentas, arba bet kurį kitą kompetentingos institucijos ir (arba) priežiūros institucijos reikalaujamą arba savanoriškai laikomą turtą.
17. TSŽ / EPŽ emitentai turėtų atsižvelgti į atvejus, kai esamas įkaito paviršius yra nustatytas pagal istorinius duomenis (kaip nurodyta ankstesnėje pastraipoje) ir yra pagrįstas stebėjimo laikotarpiu, kuriuo jokios nepalankios sąlygos nesusiklostė. Tokiais atvejais, pavyzdžiui, reikėtų atsižvelgti į ilgesnius laikotarpius, kuriais būtų nepalankių įvykių, arba įtraukti nepalankių įvykių prielaidas.

4.2.4 Vertės nuokrypio rizika

18. TSŽ / EPŽ emitentai turėtų įvertinti riziką, kad TSŽ / EPŽ rinkos vertė ims skirtis nuo su juo susieto turto rinkos vertės, ir ar reikia nustatyti papildomų likvidumo reikalavimų tam skirtumui sušvelninti.

4.3 Metodika

4.3.1 Likvidumo testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

19. TSŽ / EPŽ emitentai turėtų palyginti turto rezervo bendrą svertinę sumą su turto, su kuriuo TSŽ / EPŽ susieti, bendra svertine suma nepalankiomis sąlygomis.
20. 19 straipsnio tikslais TSŽ / EPŽ emitentai turėtų apskaičiuoti turto rezervo bendrą svertinę sumą, gaunamą padauginus kiekvienos rūšies rezerve esančio turto rinkos vertę iš atitinkamo nepalankaus veiksnio (svorinio daugiklio). Jeigu turtas nėra parduodamas (pavyzdžiui, grynieji pinigai ar indėliai kredito įstaigose), TSŽ / EPŽ emitentai turėtų imti iš atitinkamo nepalankaus veiksnio padaugintą sumą.
21. Bendra svertinė su žetonais susieto turto suma gaunama susieto turto rinkos vertę padauginus iš atitinkamo nepalankaus veiksnio. Su oficialiomis valiutomis susietą TSŽ / EPŽ pinigine vertę turėtų būti su jais susieto turto svertinė suma.
22. Testuojant likvidumą nepalankiausiomis sąlygomis, turto rezervo trūkumas susidaro, kai visa svertinė turto rezervo suma yra mažesnė už svertinę su žetonais susieto turto sumą esant nepalankioms sąlygoms.

4.3.2 Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijų bendrųjų pamatinių parametrų nustatymas

23. TSŽ / EPŽ emitentai turėtų kalibruoti ir nustatyti atitinkamus kiekvienos rūšies rezervinio turto ir su TSŽ / EPŽ susieto turto nepalankius veiksnus pagal įvairius nepalankiausių sąlygų scenarijus ir laikotarpius – 1 dienos, 5 dienų, 30 dienų ir 1 metų.
24. TSŽ / EPŽ emitentai nepalankius veiksnus turėtų kalibruoti remdamiesi istoriniais stebėjimais (savo pačių stebėjimais ir rinkos įvykių stebėjimais) ir ekspertų vertinimu. TSŽ / EPŽ emitentai turėtų turėti stebėjimų duomenų archyvinius dokumentus ir išsamius visų kalibravimo tinkamumą pagrindžiančių ekspertų sprendimų pagrindimus.
25. Konkrečios turto klasės nepalankus veiksnys turėtų būti nustatomas atsižvelgiant į rizikos veiksnių ir parametrų, kurie yra svarbūs tai turto klasei susiklosčius įvairioms nepalankioms sąlygoms (arba scenarijams), derinį, vertinant iš individualios ir visos rinkos perspektyvos. Sukrėtimų sunkumas turėtų būti nustatomas atsižvelgiant į konkretaus scenarijaus nepalankumo lygį (ir laikotarpį). Todėl pagal kiekvieną scenarijų gali būti nustatomi skirtingi tos pačios turto klasės nepalankūs veiksniai.
26. Nepalankus veiksnys, taikytinas kiekvienos rūšies rezerviniam turtui, turėtų būti mažesnis nei 100 proc. Jeigu žetonai nėra susieti su oficialiomis valiutomis, susietam turtui taikytinas nepalankus veiksnys turėtų būti didesnis nei 100 proc.
27. Nustatydami nepalankius veiksnus, TSŽ / EPŽ emitentai turėtų įvertinti visus toliau nurodytus parametrus ir atsižvelgti į šių gairių 4.2 skirsnyje numatytą riziką. TSŽ / EPŽ emitentai gali atsižvelgti ir į kitus svarbius parametrus ir riziką, į kuriuos dar neatsižvelgta ir kurie yra suderinami su šiose gairėse nurodytais parametrais ir rizika.

a) Rezerviniam turtui nepalankių veiksnių kalibravimo parametrai

28. Nustatydami toliau nurodytam rezerviniam turtui nepalankius veiksnus, TSŽ / EPŽ emitentai turėtų atsižvelgti į visus šiuos parametrus nepalankiomis sąlygomis:

a. Indėliai kredito įstaigose:

- i. indėlius priimančios įstaigos kredito kokybę ir įsipareigojimų neįvykdymo tikimybę;
- ii. pagrindinės užtikrinimo priemonės kredito ir likvidumo kokybę, jeigu indėlis yra užtikrintas;
- iii. koncentraciją pagal indėlius priimančią įstaigą;
- iv. pradinį terminą ir išankstinio grąžinimo galimybes ir

- v. riziką, susijusią su sandorio pratęsimu, kylančią dėl vertybinių popierių įsigijimo finansavimo sandorių, ypač atpirkimo sandorių, kai pinigai gaunami už nelikvidųjį turtą³.
- b. **Biržos prekės:**
- i. tai, kiek rezervinis turtas atitinka su žetonais susietą turtą, ir
 - ii. galimą pristatymo riziką ir susijusias išlaidas, jei išpirkimas yra fizinis.
- c. **LCR 1 lygio likvidusis turtas, kuriam taikomas 0 proc. vertės mažinimas [pagal Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2015/61], ir, pradėjus taikyti atitinkamą deleguotąjį reglamentą, labai likvidžios finansinės priemonės, tiksliau apibrėžtos Reglamento (ES) 2023/1114 38 straipsnio 5 dalyje:**
- i. svertinį likutinį išpirkimo terminą (trukmę), siekiant atsižvelgti į jų galimą jautrumą palūkanų normos rizikai ir susijusiam kintamumui;
 - ii. šalies rizikos priedą, siekiant atsižvelgti į su jomis susijusį kintamumą;
 - iii. koncentraciją pagal emitentą;
 - iv. vertybinio popieriaus (saugotojo) vietą, siekiant atsižvelgti į bet kokią galimą skubaus perdavimo sunkumą, ir
 - v. konkretaus vertybinio popieriaus rinkos vertės raidą, siekiant įvertinti jo kintamumą ir koreliaciją su susietuoju turtu.
- d. **LCR 1 lygio padengtos obligacijos [pagal Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2015/61] ir, pradėjus taikyti atitinkamą deleguotąjį reglamentą, labai likvidžios finansinės priemonės, tiksliau apibrėžtos Reglamento (ES) 2023/1114 38 straipsnio 5 dalyje:**
- i. reikiamą LCR vertės mažinimą;
 - ii. svertinį likutinį terminą (trukmę), siekiant atsižvelgti į jų galimą jautrumą palūkanų normos rizikai ir susijusiam kintamumui;
 - iii. jų procentinę dalį turto rezerve;
 - iv. koncentraciją pagal emitentą;

³ Likvidusis turtas – tai 1 lygio turtas arba 2 lygio turtas, apibrėžtas atitinkamai 2014 m. spalio 10 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2015/61, kuriuo dėl kredito įstaigoms taikomo padengimo likvidžiuoju turtu reikalavimo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, (OL L 011, 2015 1 17, p. 1) 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse.

- v. vertybinio popieriaus (saugotojo) vietą, siekiant atsižvelgti į bet kokią galimą skubaus pervedimo sunkumą;
 - vi. konkretaus vertybinio popieriaus rinkos vertės raidą, siekiant įvertinti jo kintamumą ir koreliaciją su susietuoju turtu.
- e. **Pradėjus taikyti atitinkamą deleguotąjį reglamentą, kitos labai likvidžios finansinės priemonės, tiksliau apibrėžtos Reglamento (ES) 2023/1114 38 straipsnio 5 dalyje:**
- i. reikiamą LCR vertės mažinimą;
 - ii. svertinį likutinį išpirkimo terminą (trukmę), siekiant atsižvelgti į jų galimą jautrumą palūkanų normos rizikai ir susijusiam kintamumui;
 - iii. jų procentinę dalį turto rezerve;
 - iv. koncentraciją pagal emitentą;
 - v. vertybinio popieriaus (saugotojo) vietą, siekiant atsižvelgti į bet kokią galimą skubaus perdavimo sunkumą, ir
 - vi. konkretaus vertybinio popieriaus rinkos vertės raidą, siekiant įvertinti jo kintamumą ir koreliaciją su susietuoju turtu.

b) Susietam turtui nepalankių veiksnių kalibravimo parametrai

29. Nustatydami su žetonais susietam turtui nepalankius veiksnus, TSŽ / EPŽ emitentai turėtų atsižvelgti į visus šiuos parametrus nepalankiomis sąlygomis:

- i. rezervinio turto rinkos vertės kintamumo ir pasiskirstymo rodiklius (pavyzdžiui, susieto turto rinkos vertės vidurkj, kvartilius ir skirstinį);
- ii. susieto turto kintamumo ir pasiskirstymo rodiklius (pavyzdžiui, susieto turto rinkos vertės vidurkj, kvartilius ir skirstinį);
- iii. individualius nepalankius veiksnus (pavyzdžiui, likvidumą, emitento mokumo patikimumą);
- iv. rinkos masto nepalankius veiksnus (pavyzdžiui, finansų sistemos ar kriptovaliutų ekosistemos nepalankius veiksnus, žetono kainos nuokrypių nuo su žetonais susieto turto rinkos vertės skaičių ir dydį).